

Forarbejder til den nye danske Straffelov. Berigelsesforbrydelser.

(Kapitel 25 i Professor C. Torps Straffelovsudkast).

Af Overretssagfører Henrik Sachs.

Behandlingen af Berigelsesforbrydelser i Torps Udkast (T. U.) slutter sig meget nøje til det Forslag, som i sin Tid blev fremsat af det Udvalg, der af Dansk Kriminalistforening var nedsat til Behandling af de paagældende Afsnit af Kommissionsudkastet (K. U.). Det af det nævnte Udvalg afgivne Udkast til Bestemmelser om Berigelsesforbrydelserne (i det følgende betegnes dette Udkast som U. U.) findes in extenso optaget i Beretning om Forhandlingerne paa Dansk Kriminalistforenings tiende Aarsmøde¹⁾ pag. 247 ff., og en Sammenholden af dette Udkast med T. U. viser, at dette sidste ikke blot bygger paa det førstnævnte, men i det væsentlige ordret gengiver dets Bestemmelser. Den vigtigste Forskel mellem de nævnte Udkast er den, at T. U. under Berigelsesforbrydelserne medtager Aager; dertil kommer en betydelig Forskel i Definitionen af det nye Begreb Utroskab og en deraf flydende Ændring af Bestemmelsen om Understøb. Iøvrigt indskrænker Uoverensstemmelserne mellem de to Udkast sig til mindre Afvigelser af nærmest redaktionel Art.

Saa meget mere gennemgribende er Forskellen mellem disse Udkast og Kommissionsudkastet, men da Professor Torp i de Foredrag, med hvilke han i Kriminalistforeningen forelagde U. U.²⁾, udførligt har gjort Rede for denne Forskel,

¹⁾ I det følgende citeret som: D. K. F. X.

²⁾ D. K. F. X. pag. 181—195 og 210—224.

og da Redegørelsen tilmed i det væsentlige er gentaget i Motiverne til T. U., vil en nærmere Paavisning i nævnte Henseende her være overflødig, medens der blot skal gøres nogle Bemærkninger om det principielle i denne Forskel, den af U. U. og T. U. tilstræbte og opnaaede Simplification af Reglerne, en Simplification, der finder Udtryk i, at K. U.'s 38 Paragraffer er reducerede til 14, vel at mærke uden at de enkelte Paragraffer af den Grund er blevet vidtløftigere, ja endog paa Trods af, at T. U. medtager et Forhold, Aager, som af K. U. behandles i anden Forbindelse.

Denne Simplification opnaas ved eller — om man vil — bestaar i, at alle de Forhold, der henføres under Berigelsesforbrydelser, nemlig Tyveri, Underskøb¹⁾, Bedrageri, Utroskab, Afpresning, Aager, Besvigelse af Fordringshavere og Røveri, alene med Undtagelse af det sidstnævnte Forhold henføres under samme Straffebestemmelse, hvorved dog maa bemærkes, at der for visse af disse Forhold hjemles en særlig Strafnedsættelse og Adgang til Straffrihed²⁾, hvilket allsaa giver disse Forhold en Særstilling, ligesom Reglerne om den forurettedes Indflydelse paa Paatalen³⁾ kun har Gyldighed for en Del, men ikke for alle Forholdene.

Disse Afvigelser til Trods bliver Berigelsesforbrydelserne efter T. U. underkastet en saavidt ensartet Behandling, at Torp med Rette kan hævde, at de meget vanskelige, for ikke at sige subtile Distinktioner mellem f. Eks. Tyveri, Bedrageri og ulovlig Omgang med Hittegods samt indenfor Tyveribegrebet, som under den nugældende Ordning kan medføre vidtrækkende Konsekvenser med Hensyn til Bedømmelsen⁴⁾, fremtidig kun vil faa teoretisk Interesse.

¹⁾ Herunder »ulovlig Omgang med Hittegods« og en Del af de Forhold, der nu rammes af Strfl. § 248.

²⁾ T. U. § 254, 2. Stk., jfr. § 256 i. f.

³⁾ T. U. § 259.

⁴⁾ Som et prægnant Eksempel i saa Henseende kan jeg nævne fra min Praksis et Tilfælde, hvor en mange Gange tidligere for Tyveri straffet Person, der ifølge Tilstaaelse var overbevist om at have tilegnet sig en til 2 Kr. vurderet Høne, ved Underretten blev idømt Forbedrings-

Betydningen heraf er indlysende, og hertil kommer den i Motiverne paapegede overmaade store Fordel, som en saadan simplificeret Affattelse af Reglerne betegner i teknisk Henseende baade for Retsanvendelsen og for Borgerne, og man kan da ikke andet end udtale sin Beundring for det verdifulde Arbejde, som er nedlagt i Affattelsen af disse Bestemmelser.

I Erkendelsen heraf er det kun med en vis Overvindelse, at jeg overhovedet fremsætter mine Tvivl med Hensyn til, om den foreslaaede Affattelse er helt fyldestgørende, og jeg forudskikker for at undgaa Misforstaaelse den Bemærkning, at jeg fuldtud kan slutte mig til den Anskuelse, at Gennemførelsen af Ensartethedsprincippet er af saa stor Værdi, at der for at opnaa dette maa kunne bringes mindre Ofre med Hensyn til Behandlingen af den enkelte Forbrydelse.

I Motiverne¹⁾ saavel som i de før omtalte Foredrag²⁾ rejser Torp det Spørgsmaal, om ikke denne Simplificering, denne Uniformitet dækker over en indre Forskel i Strafværdigheden, saaledes at Simplificationen opnaas paa Bekostning af andre og vigtigere Hensyn, og Torp besvarer dette Spørgsmaal benægtende, idet han henviser til, at samtlige de Forbrydelser, der behandles ens, rummer Tilfælde af meget graverende Art, hvor den højeste i Udkastet hjemlede Straf ikke synes for høj, og Tilfælde, hvor den laveste anvendelige Straf kan være ligesaa velbegrundet som ved enhver anden. Rigtigheden heraf skal ikke bestrides, men det udtalte kan ogsaa kun filtrædes, fordi T. U. i Overensstemmelse med U. U. ikke opfører Tilegnelse af Hiltogods og af Ting, der ved Ejerens Forglemmelse eller paa lignende tilfældig Maade er komne i den skyldiges Væрге, som særlige Forbrydelsesbegreber, men subsummerer dem under Under-

husarbejde i 6 Aar i Henhold til Strfl. § 232, medens Overretten fri fandt ham, fordi Forholdet blev henført under § 235 og Tiltalebegæring ikke forelaa.

¹⁾ Pag. 231, 2. Sp.

²⁾ D. K. F. X. pag. 185.

slæb. Var dette ikke Tilfældet, var med andre Ord Tilegnelse af Hittegods og glemte Ting behandlet for sig som et særligt Begreb; saa vilde man sikkert ikke om dette Forbrydelsesbegreb sige, at der inden for dette kunde forekomme saa graverende Tilfælde, at den højeste hjemlede Straf ikke var for høj. Jeg kan ikke vel tænke mig et Tilfælde af Tilegnelse af Hittegods, hvor 6 Aars Arbejdsfængsel er en passende Straf. Disse mine Bemærkninger vilde være uden Relevans, hvis det var givet, at det var naturligt med Udkastene at opfatte Tilegnelse af Hittegods og af glemte Ting som et (særlig godartet) Tilfælde af Underslæb; thi der kan selvfølgelig indenfor mange Forbrydelsesbegreber paavises Underbegreber, for hvilke den højeste for Hovedbegrebet fastsatte Straf er for høj, uden at man af den Grund vil kritisere Strafferammen. Men Sagen er, at det ikke synes at falde naturligt at indbefatte Tilegnelse af Hittegods og af glemte Ting under Begrebet Underslæb. Mindre væsentlig er det vel i saa Henseende, at Udkastene her kommer i Strid med Sprogbrugen, der sikkert nu paa det bestemteste vil vægre sig ved at anerkende en saa vidtrækkende Forstaaelse af Begrebet Underslæb. Betydningsfuldere og formentlig afgørende er det, at den almindelige Retsopfattelse tillægger Tilegnelse af Hittegods og af glemte Ting en langt ringere Grad af Strafverdighed end egentligt Underslæb, og jeg ser ikke rettere end, at den almindelige Opfattelse vurderer Forholdene fuldkommen rigtigt; det typiske Tilfælde af Tilegnelse af Hittegods kan ikke i Strafverdighed sidestilles med det typiske Tilfælde af Tyveri eller Bedrageri¹⁾ — saaledes som det typiske Under-

¹⁾ Naar Tilegnelse af Hittegods og af gamle Ting saaledes forekommer mindre strafværdig, beror dette vist bl. a. paa, at disse Forhold normalt ikke iværksættes ved en enkel afgørende Tilegneshandling, men snarere konstitueres ved en vis Passivitet. Ved Hittegods er det forholdsvis sjældent, at den paagældende tager Tingene til sig med den bestemte Hensigt at tilegne sig dem; normalt vil han enten have til Hensigt at »oplyse dem« eller i hvert Fald at lade Spørgsmaalet »staa hen«. Og saa fortsættes hans Overvejelser med det Resultat, at

slæb. — T. U. anerkender i Realiteten dette ved i § 254, 2. Stk. at hjemle, at den normale Straf for Tilegnelse af Hittogods og glemte Ting kan nedsættes til simpelt Fængsel eller Bøde, medens Straffen under de i § 256 nævnte særlig formildende Omstændigheder helt kan bortfalde. I Realiteten behandles altsaa de nævnte Forhold efter T. U. mildere end de øvrige Berigelsesforbrydelser, og forsaavidt krænkes intet berettiget Hensyn ved den benyttede Begrebsbestemmelse. Men der kan dog rejses det Spørgsmaal, om det ikke er uheldigt saaledes at sammenstille og under samme Benævnelse indbefatte Forhold, der i den almindelige Bevidsthed med Føje staa som vidt forskellige i Strafværdighed. For at se praktisk paa Sagen: Vilde ikke den, der for Tilegnelse af Hittogods er anset med en mindre Bøde, med Grund kunne føle sig brosthølden ved at blive stillet i Klasse med »Kassebedrøvere« og med Sagførere og Veksellerere, der har brugt deres Klienters Penge? Vil det ikke være for haardt, om det lovligt skulde kunne siges om en saadan Mand, at han er straffet for Underslæb, og vil ikke enhver, der modtager denne Oplysning, dermed forbinde ganske andre Forestillinger end en Bødedom for Hittogodsforbrydelse?

Lige saa vist som det — hvad Torp jo stærkt frembæver — er af Værdi, at der i Loven findes en til den faktiske Retsopfattelse svarende Sondring mellem Berigelsesforbrydelserne og de Formuekrænkelser, der ikke er forbundne med Berigelseshensigt, lige saa vel synes det paakrævet, at Loven respekterer de Sondringer, som Retsopfattelsen forlanger indenfor Berigelsesforbrydelsernes Kreds, Sondringerne mellem mere og mindre graverende Delikter, uanset at disse Sondringer ikke kan gøres med absolut Skarphed. Lige saa vel som Udkastet respekterer Sondringen i Strafværdighed mellem Røveri og de almindelige Berigelsesforbrydelser — uan-

han faktisk beholder Tingen. Som det vil ses, er selve den Handling, at han tager Tingene til sig, ikke retsstridig, tværtimod normalt en ikke blot forsvarlig, men endog fortjenstfuld Handling, og det er først det efterfølgende passive Forhold, der konstituerer Retsbruddet.

set at Grænsen jo ingenlunde er skarp, — lige saa vel synes det at burde respektere Retsopfattelsens Sondring mellem Hittogodsforbrydelser o. l. og de almindelige Berigelsesforbrydelser.

Fremdeles vilde det være af stor Værdi, om Loven ikke blot, som af Udkastet foreslaaet, ved en særlig Adgang til Strafnedsættelser, men om muligt ved særlige Benævnelser kunde understrege den Sondring, som Retsopfattelsen med Føje gør mellem Smaaforseelserne, Rapsrierne og de smaa Besvigelser o. l. paa den ene Side, og paa den anden Side de virkelig alvorlige Tyverier, Bedragerier, Understæb o. s. v.

Delte Spørgsmaal har været fremdraget paa Kriminalistforeningens fornævnte Aarsmøde¹⁾, og Torp fremhævede selv under Debatten, at han vilde anse det for overordentlig ønskeligt, om man kunde finde et Udtryk, der betegnede alle de saakaldte undtagne Berigelsesforbrydelser, idet han erkendte, at det var en Skyggeside ved Simplificationen, at den havde tvunget Concipisterne af U. U. til at opgive det Fremskridt, som var naaet ved K. U.'s Indførelse af Betegnelsen »Rapsri« for de undtagne Tyverier²⁾. Af Overretsassessor Axel Petersen blev der under den videre Debat fremsat Forslag om, at man i U. U. § 10 efter 1ste Stykke (der svarer til T. U. § 256) skulde indskyde et 2det Stk. gaaende ud paa, at Personer, der havde gjort sig skyldige i Tyveri under de i §'ens 1ste Stk. omhandlede Omstændigheder, vilde være at dømme for Rapsri, hvorhos man skulde foreskrive en tilsvarende Regel for Bedrageri og under samme Forudsætning betegne denne Forbrydelse som »uredeligt Forhold« eller lignende³⁾.

Torp syntes den Gang meget interesseret i denne Hensigt og udtalte ret uforbeholdent sin Tilslutning til Forslaget⁴⁾, og det er da forsaavidt mærkeligt, at det ikke har sat sig

¹⁾ D. K. F. X. pag. 196.

²⁾ l. c. pag. 201—202.

³⁾ l. c. pag. 206—07.

⁴⁾ l. c. pag. 207.

Spør i T. U., end ikke i Motiverne, hvor man kunde have ventet en Redegørelse for, af hvilken Grund Torp har ment ikke at kunne gennemføre den foreslaaede Ordning.

Hvad Forslagets enkelte Bestemmelser angaar, da erstatter T. U. ved Tyveri og i de følgende Paragraffer det i K. U. benyttede Udtryk »en ham ikke tilhørende Ting«, med Betegnelsen »en fremmed Ting«, og i Motiverne hedder det herom, at Omskrivningen er rent redaktionel og kun tilsigter noget præcisere at angive Forbrydelsens Genstand. Det maa dog betvivles, om dette Maal er naaet, idet begge Udtryk synes lige unøjagtige. Der kan næppe herske Tvivl om, at Berigelsesforbrydelser, som hidtil, ogsaa kan begaas med Hensyn til Ting, som den skyldige har i Sameje med en anden; men saadanne Ting omfattes ikke af Betegnelsen »en ham ikke tilhørende Ting« og heller ikke af Betegnelsen »fremmed Ting«. Og paa den anden Side omfatter begge disse Udtryk baade herreløse Ting og res jacentes, som jo ikke er Genstand for Berigelsesforbrydelser. Den fuldt korrekte Betegnelse for Forbrydelsens Genstand er formentlig »en anden tilhørende Ting«. Denne Betegnelse omfatter Ting man har i Sameje med andre, og den udelukker herreløse Ting og res jacentes.

I Udkastets § 247, der handler om Underslæb, optages i Modsætning til Kommissionsudkastet en til Strfl. § 254 svarende Regel om Straffrihed i Tilfælde af, at Beløbet erstattes, — ganske vist i en begrænset Skikkelse.

Indenfor Kriminalistforeningens fornævnte Udvalg var der Uenighed med Hensyn til Betimeligheden af en saadan Bestemmelse, og Torp gav selv i sit Forelæggelses-Foredrag Udtryk for en betydelig Tvivl i saa Henseende¹⁾. De Argumenter, der har bevæget ham til i Principet at vende tilbage til den nugældende Straffelovs Ordning, synes dog lidet overbevisende. Naar Torp saaledes paakalder Hensynet til den uskyldige Familie, der rammes med Ruin ved Familiefade-

¹⁾ D. K. F. X. pag. 212—14.

rens Brøde, hvis denne skal straffes i Stedet for at faa Lov til at dække Underslæbet, saa siger dette Argument jo ikke mere, end hvad der kan siges ved hver eneste anden Forbrydelse i Straffeloven. Naar en Mand straffes, gaar det saa godt som altid ud over en større eller mindre Kreds af uskyldige, der rammes ikke blot økonomisk, men ofte ogsaa i deres sociale Position, og det indses navnlig ikke, hvorfor der er mere Grund til at tage Hensyn til f. Eks. den utro Inkassators Familie end til den uredelige Sagførers eller Veksellerers. For disse sidstes Vedkommende vil Faldet jo endda som Regel være meget dybere. Hensynet til den forurettede, som Torp dernæst paaberaaber sig, idet han fremhæver, at denne staar sig bedre ved at faa Beløbet dækket end ved at faa den skyldige straffet, synes ikke ved dette Forhold at have mere Vægt end ved alle andre Besvigelsesforbrydelser. Og det synes ud fra dette Argument uforklarligt, at man udelukker Straffriheden for f. Eks. Sagførere og Veksellerere, da det Tab, som den forurettede lider ved disses ulovlige Dispositioner, normalt vil være langt mere gennemgribende for ham end de Tab, der f. Eks. lides ved Underslæb fra en Forenings Inkassators Side.

Naar Torp fremdeles henviser til, at Tilbagebetaling er et Opdragelsesmiddel, der virker langt mere præventivt end Straf, saa er dette dog vist et meget stort Spørgsmaal, og i hvert Fald kan Forholdet heller ikke i saa Henseende stille sig anderledes ved Underslæb end ved de andre Besvigelsesforbrydelser. Naar det endelig fremhæves, at der ved uretmæssigt Forbrug af betroede Penge jævnlig vil foreligge ret undskyldende Momenter, da er dette ubestrideligt; men naar dette erkendes, synes Undtagelsen m. H. t. dem, der indtager en særlig offentlig eller privat Stilling, mindre forsvarlig, da de samme Undskyldningsgrunde kan gøre sig gældende for dem, som for andre, og i hvert Fald synes det paaberaabte Hensyn ikke at kunne føre videre end til en fakultativ Adgang til Straffrihed, saavist som den hjemlede absolute Frihed, naar Beløbet dækkes, kan føre til, at forholdsvis graverende Tilfælde ikke kan straffes, medens der idømmes Straf

i forholdsvis uskyldige Tilfælde. En fakultativ Adgang til Straffrihed synes at tage det fornødne Hensyn baade til de særlig undskyldende Momenter, der hyppigt vil foreligge netop ved denne Forbrydelse, og til den forurettede, da det selvfølgelig vil kunne blive et Moment af Betydning ved Afgørelsen af, om Paatale bør rejses, at den skyldige bestræber sig for at dække det besvegne Beløb. Paa den anden Side er der ikke til en saadan Ordning knyttet den demoraliserende Virkning, som den nugældende Ordning ikke kan frikendes for. Skulde man imidlertid bestemme sig for at opretholde denne, vil det formentlig være nødvendigt at foretage nogle Ændringer i den af T. U. foreslaaede Redaktion.

Da T. U. knytter Straffrihed bl. a. til den Betingelse, »at det drejer sig om et efter den skyldiges Forhold mindre Beløb, som han efter Omstændighederne maa antages at ville kunne dække ved egne Midler«, saa aabner de citerede Linjer Adgang for den forlængst forladte Anskuelse, at Forbrug af betroede Midler *altid* er en retsstridig Handling, selv om den paagældende er i Stand til naarsomhelst at præstere Dækning¹⁾. Dette er absolut ikke T. U's Mening, der, som det fremgaar af Motiverne, ved de citerede Ord sigter til, at den skyldige, naar passende Afbetalingsfrist indrømmes ham, kan dække Beløbet. For Klarheds Skyld foreslaas det derfor, at der efter Ordene »efter Omstændighederne maa antages« tilføjes Ordene »indenfor rimelig Frist«.

Naar det endvidere gøres til en Betingelse, at Tilegnelsen ikke er sket under Omstændigheder, der gør den særlig strafværdig, synes der at være Grund til at statuere, at ogsaa den skyldiges Forhold efter Tilegnelsen kan udelukke Straffrihed, f. Eks. hvis Beløbet forbruges til Svir eller Spil, hvilket kan gøre hele Forholdet særlig graverende. Og navnlig synes Straffrihed ligesom nu at maatte være udelukket, hvis den skyldige har forsøgt at fragaa Modtagelsen²⁾.

¹⁾ D. K. F. X. pag. 240—41.

²⁾ Dette Forhold ses nemlig ikke at omfattes af § 248.

Det foreslaas derfor, at den paagældende Passus formuleres saaledes: »forsaavidt Tilegnelsen ikke er sket under eller ledsaget af Omstændigheder, der gør Forholdet særlig strafværdigt.«

Med Hensyn til § 248, der handler om Bedrageri, skal kun bemærkes, at der mellem de under 2 nævnte Tilfælde savnes Depositum, i hvert Fald depositum irregulare. Fragaelsen af Modtagelsen af et saadant ses ikke at kunne rammes efter nogen anden Bestemmelse og finder derfor naturligt sin Pligt her¹).

Med Hensyn til Afpresning bemærkes, at det synes mindre tilfredsstillende, naar T. U. § 250 benytter Betegnelsen »tvinger« om den strafbare Handling.

Det relevante synes at være, at der i Vindingshensigt er fremsat Trusler af den i §'en nærmere angivne Art, og at de er fremsat med det Formaal at bestemme nogen til de nærmere omhandlede Handlinger eller Undladelser, og det vil derfor formentlig være mere adækvat, om der benyttes Udtrykket »bestemme« eller »bevæge« i Stedet for Ordet »tvinge«, der kan forstås som en Skærpelese af Fordringerne, en Skærpelse, som sikkert ikke har været tilsigtet.

Angaaende de under Punkt 1 nævnte Trusler skal kun bemærkes, at »Skade paa Gods« formentlig burde erstattes med »Skade paa Formue« e. l. Ved »Skade paa Gods« ledes Tanken nærmest hen paa Beskadigelse af legemlige Ting, men det synes utvivlsomt, at ogsaa Trusler om anden Formueskade f. Eks. Svækkelse af den paagældendes Kredit eller lignende, maa medinddrages under Straffebestemmelsen.

Den under 2 givne Opregning af Trusler med Foretagelse af i og for sig retmæssige Handlinger synes altfor snæver, naar den indskrænker sig til Trusler om at aabenbare strafbart og ærerørigt Forhold. Ogsaa Trusler om at aabenbare Forhold, der ikke er ærerørige, men som angaar den

¹) Med Hensyn til Spørgsmaalet om Betimeligheden af en Udvidelse af Reglerne om Fragaelse til ogsaa at omfatte andre Tilfælde, henvises til D. K. F. X pag. 238—40.

paagældendes Privatliv, kan i allerhøjeste Grad virke bestemmende paa denne, selv om der ikke er noget som helst ærerørigt eller blot kompromitterende for ham i disse Forhold. At man skulde gaa for vidt ved at medtage saadanne Trusler under Straffebestemmelsen, kan ikke erkendes; thi naar Aabenbarelser af Forholdet er saa ubehagelig eller ubelejlig for den paagældende, at han er villig til at bringe økonomiske Ofre for at undgaa den, saa har han ogsaa rimeligt Krav paa at være beskyttet mod, at den, der tilfældigt sidder inde med Viden om disse Forhold, benytter denne Viden til at forøve Afpresning. Det foreslaas derfor at tilføje efter Ordet Beskyldning »eller aabenbare Forhold, som kan være kompromitterende for den paagældende eller hans nærmeste, eller som henhører under hans eller disses Privatliv.«

Om Truslens Formaal hedder det i 2, at den skal gaa ud paa at fremtvinge »en Formuefordel, hvis Fremtvingelse ikke kan anses for tilbørlig begrundet ved det Forhold, som Truslen angaar«, og Udkastet legaliserer saaledes i visse Tilfælde en Fremtvingen, som efter nugældende Ret utvivlsomt er strafbar. Motiverne fremhæver med Rette, at medens Aftvingelsen af en Ydelse i visse Tilfælde klart fremtræder som et Misbrug, vil den i andre Tilfælde blive opfattet som et rimeligt Offer, et naturligt Ækvivalent for den Straf eller den fortjente Afsløring, som den paagældende ellers kunde have ventet sig. Idet denne Betragtning fuldt ud tiltrædes, rejser der sig imidlertid det Spørgsmaal, om den af Udkastet foreslaaede Lovtekst helt svarer til det saaledes tilsigtede.

Selv om man i et Tilfælde vil finde, at det Offer, der er paalagt den paagældende, i og for sig er en rimelig Straf for det af ham udviste Forhold, er det ikke givet, at man ogsaa vil finde det helt tilbørligt, at dette Offer er fremkaldt ved Tvang, uden at man dog paa den anden Side i et saadant Tilfælde vil finde det naturligt at kende Tvingeren skyldig i en saa graverende Forbrydelse som Afpresning. Vægten synes med andre Ord at burde lægges paa, om Offeret som saadant er tilbørlig begrundet og ikke paa, om Fremtvin-

g e l s e n af dette er saaledes begrundet. Endvidere synes det konsekvent at erstatte Ordet »Formuefordel« med »Ydelse«, thi som fremhævet, det der skal være begrundet, er det Offer, den Ydelse, der paalægges den tvungne, ikke den Fordel, som derigennem tilflyder Tvingeren eller andre. Denne Fordel som saadan vil jo i mangfoldige Tilfælde i og for sig aldeles ikke være begrundet. Hvis en Mand er optraadt som en Slynge, og man i den Anledning under Trusel om at melde ham til Politiet eller kompromittere ham ved at offentliggøre det paagældende Forhold tvinger ham til at erlægge et større Bidrag til en velgørende Forening, saa kan man jo dog ikke sige, at det i og for sig er begrundet, at netop denne Forening (eller overhovedet nogensomhelst) faar en Formuefordel, fordi denne Mand er optraadt slyngeagtigt. Nej, det der er begrundet, det er det, at Manden bringer et Offer; det er Y d e l s e n fra hans Side, der skal staa i passende Forhold til Brøden. Det foreslaas derfor, at de sidste Linjer i Stykke 2 formuleres saaledes: »Tillvinger sig en Ydelse, som ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det Forhold, som Truslen angaar«. Jeg fremhæver endnu blot, at der ingen Ulemper i anden Retning kan flyde af, at man paa dette Sted fjærner Ordet Formuefordel, thi i Begyndelsen af Paragraffen er det jo pointeret, at Ydelsen skal være fremtvunget, »for derigennem at skaffe sig eller andre Vinding.« At Berigelseshensigt kræves, for at Forholdet overhovedet kan straffes, er altsaa ogsaa givet efter den her foreslaede Affattelse.

Som noget nyt baade i Forhold til K. U. og U. U. medtager T. U. som tidligere nævnt under Berigelsesforbrydelserne ogsaa A a g e r f o r b r y d e l s e n. Samtidig faar dette Forbrydelsesbegreb en betydelig Udvidelse, der dog ikke helt svarer til Lov 8. Maj 1917 § 31¹⁾, idet T. U. ikke, saaledes som sidstnævnte Bestemmelse, medtager Gaver og andre vederlagsfri Ydelser. Da der ikke ses nogen Grund til at holde

¹⁾ Denne Lov er først endelig vedtaget, efter at T. U. var fremkommet.

disse udenfor Reglen, foreslaas det at ændre den saaledes, at den kommer i fuld Overensstemmelse med Lov 8. Maj 1917.

Det kan ikke bestrides, at det er en gennemgribende Ændring, der foreslaas af T. U. paa dette Punkt, idet Aagerbegrebet for det første faar en meget betydelig Udvidelse ved, at en Række hidtil lovlige Handlinger inddrages under dette, og for det andet fra at være et Forhold, der kun kunde rammes med Bødestraf, nu stilles i Klasse med Berigelsesforbrydelserne. Det er unægtelig en alvorlig Ændring i Opfattelsen af disse Forhold, som T. U. her stiller Krav om, og det kan ventes, at Virkningen af, at Aager saaledes henregnes til Berigelsesforbrydelserne, vil blive den, at kun de allergroveste Aagertilfælde bliver straffede. Dette vil maaske opfattes som en Fordel, thi — som det jo ogsaa fremhæves i Motiverne — i vort Retssystem, der hviler paa Kontraktsheden, vil Bestemmelser som L. 8. Maj 1917 § 31 let føles som et Overgreb, naar deres Anvendelse ikke begrænses til særlig ondartede Tilfælde. Oplysende i saa Henseende er den Reaktion, der fra Handelsstandens Side er fremkommet mod Forordningen af 1. Febr. 1917 — en Reaktion, der jo har vundet ikke ringe Tilslutning ogsaa udenfor de Handelendes Kreds.

Bestemmelsen om Besvigtelse af Fordringshaverne giver ikke Anledning til Bemærkninger udover, at det kunde synes højst tvivlsomt, om Begrebet »uforholdsmæssigt Forbrug« i Almindelighed opfylder det Krav om Berigelseshensigt, som § 252 utvivlsomt opstiller.

Rent umiddelbart synes Forbrug af egne Penge ikke at kunne opfattes som en Berigelse, men naar det betænkes, at det drejer sig om Forbrug af Ting, som i Realiteten tilkommer andre, nemlig Fordringshaverne, synes det dog forsvareligt at betegne Forbrug under de angivne Omstændigheder som en »uberettiget Vinding«.

Hæleri begrebet undergaar ved T. U. § 253 en meget betydelig Udvidelse i Forhold til den gældende Ret, idet det herefter refererer sig ikke blot til Udbyttet af Tyveri,

men ogsaa til Udbyttet af de andre Berigelsesforbrydelser undtagen Aager. Til Gengæld synes Begrebet i een Henseende at være begrænset, idet det ikke, som efter de nugældende Regler, er tilstrækkeligt, at den paagældende har *F o r m o d n i n g* om, at Kosterne hidrører fra Berigelsesforbrydelse. Som § 253 er formuleret, vil der formentlig fremtidig udkræves klart Forsæt, en Regel, der netop ved denne Forbrydelse i Praksis ikke vil være uden Betænkelighed, da det, hvis denne Fordring virkelig gennemføres, herefter vil blive vanskeligt at ramme netop de typiske Hælere, der kun sjældent vil kunne overbevises om at have været bekendt med det faktiske Forhold, men derimod som Regel kan overbevises om, at de i hvert Fald har maattet have Formodning om, at der var noget galt ved Adkomsten til den paagældende Genstand.

Af Udkastets § 245 fremgaar, at mala fides superveniens er tilstrækkelig, og af samme Bestemmelse fremgaar endvidere, at det henregnes under Hæleri, naar en Person »til eget eller andres Underhold og Forplejning har modtaget det ulovligt erhvervede af en Person, hvem Underholds- eller Forplejningspligten paahvilede.« Denne sidste Regel synes umægtelig noget haard. Ganske vist er der i § 256 Hjemmel for, at Straffen i disse Tilfælde helt kan bortfalde, men dog kun, naar Forholdet af særlige Grunde er af særlig ringe Strafverdighed.

Rigtigere vilde det formentlig være at foreskrive Straffrihed som Hovedregel, saaledes at Forhold som de nævnte kun straffedes under særlig graverende Omstændigheder. Thi der rejser sig det Spørgsmaal: Hvad skal den, overfor hvem Berigelsesforbryderen har legal eller naturlig Underholdspligt — hans Hustru, hans Børn, hans gamle Forældre o. a. — egentlig gøre, naar den paagældende byder dem Underhold af de Midler, som han har erhvervet ved sine Forbrydelser? Nægter de at modtage det, saa har de normalt Valget mellem intet Underhold at faa eller at henvende sig til det offentlige om Hjælp, — men dette sidste vil jo som Regel være ensbetydende med en Angivelse, som man absolut ikke

bør forlange af disse Personer. Jeg tror ogsaa, at man i Praksis bestemt vil vægre sig ved at rejse Paatale undtagen i megel graverende Tilfælde, d. v. s. enten Tilfælde, hvor de paagældende har levet højt paa Udbyttet af Forsørgerens Forbrydelser, eller hvor de forsørgede havde Adgang til andet Underhold end det, de modtog fra Forsørgeren.

Røveri indtager som nævnt en Særstilling i Udkastet, der formentlig med Rette har ment, at dette Forhold ikke kunde undergives samme Straffebestemmelser som de almindelige Berigelsesforbrydelser. Iøvrigt giver dette Forhold ikke Anledning til Bemærkninger.

I § 255 findes en Bestemmelse om Forhøjelse af Straffen for grove Tyverier og for tilsvarende Tilfælde af andre Berigelsesforbrydelser undtagen Aager og Røveri.

Det hedder i Motiverne, at man har villet forlade den nugældende Rets skarpe Afgrænsning af de grove Tilfælde og erstatte denne med en Regel, der overlader Spørgsmaalet til Domstolenes fri Skøn, der alene vejledes, men ikke bindes ved en Eksemplifikation. Om dette Maal er naaet ved den foreslaaede Affattelse, maa dog betvivles. Saaledes som Bestemmelsen fremtræder, er der Fare for en Fortolkning, hvorefter Tilstedeværelsen af et af de særlig fremhævede Momenter (Indbrud, Indstigen o. s. v.) ubetinget medfører, at Tyveriet bliver groft, — ikke mindst naar den Vægt, som Traditionen vil have ved Fortolkningen, tages i Betragtning¹⁾. Og i hvert Fald synes det for Klarheds Skyld udtrykkeligt at burde bemærkes, at Tilstedeværelsen af et eller flere af de i § 255 nævnte Momenter ikke udelukker Anvendelsen af den særlige mildere Regel i § 256, naar Betingelserne for dennes Anvendelse iøvrigt maatte være til Stede.

I § 256 foreslaas det at ændre Ordene »lidet betydelige Værdi« til »ringe Betydning«. Der synes nemlig at være god Grund til at lægge Vægten ikke blot paa den absolute objektive Værdi, men ogsaa paa Tabets Betydning for den for-

¹⁾ D. K. F. X pag. 230—31, 232—34.

urettede. Torp fremhæver i sit tidligere nævnte Foredrag i Kriminalistforeningen¹⁾, at man i Praksis gør den Erfaring, at netop Smaafolk er særlig ivrige for at faa selv mindre Berigelsesforbrydelser, som har ramt dem, forfulgte og straffede. Dette er meget naturligt og beror ikke mindst paa, at for de paagældende er selv et ringe Formuetab føleligt, og dette vil i de fleste Tilfælde staa klart ogsaa for den skyldige, saaledes at hans Forhold, naar det begaas overfor en mindre velsitueret, ogsaa subjektivt set er mere ondartet, end om han havde tilegnet sig samme Værdi fra en mere velstillet Person.

T. U. medtager ikke saaledes som U. U. »en i Vindingshensigt begaaet Falskforbrydelse« mellem de Forhold, der begrunder Gentagelsesstraf, og denne Udeladelse begrundes i Motiverne med, at »en saadan Forbrydelse foruden Falsk praktisk talt altid vil involvere en Berigelsesforbrydelse, paa hvilken Bestemmelserne i nærv. Kapitel efter de almindelige Sammenstødsregler vil finde Anvendelse.« Det er dog tvivlsomt, om Praksis fremtidig i større Udstrækning end nu vil straffe Bedrageri i Konkurrence med Falsk, og den paabe- raabte Motivering synes derfor ikke helt fyldestgørende. En anden Sag er, at Reglen — naar Falsk med og uden Vindingshensigt behandles efter samme Bestemmelse — kan volde en vis Vanskelighed ved Gennemførelsen i Praksis, fordi en tidligere Falskdom ikke uden videre vilde kunne lægges til Grund for Gentagelsesvirkning, men maatte kunne underkastes en nøjere Provelse af Dommeren. Om dette praktiske Hensyn er saa væsentligt, at det kan begrunde Udelukkelsen, maa staa hen.

I Paataalereglen i § 259, 2. Stk. er Utroskab ikke medtaget mellem de Forhold, ved hvilke den forurettedes Ønske — naar han er en af den skyldiges nærmeste — kan faa Betydning med Hensyn til Bortfald af Paatale. Udelukkelse af Utroskab begrundes i Motiverne med, at Utroskab

¹⁾ D. K. F. X pag. 204.

mellem nærstaaende navnlig er praktisk i Forholdet mellem den umyndige og hans Værge.¹⁾ Det er mig ikke muligt at se, at Utroskab ikke i samme Omfang skulde kunne forekomme mellem nærstaaende, som de andre Berigelsesforbrydelser, og lige saa vel som der ved disse kan være Trang til en saadan særlig Regel om Paatalen, naar den skyldige er en af den forurettedes nærmeste, saaledes synes denne Regel at være paakrævet ogsaa ved Utroskab.

Det her foreliggende Udkast vil, selv om der kan diskuteres om Enkeltheder, sikkert i Almindelighed blive betragtet som et stort Fremskridt i Forhold til K. U. De Grundprinciper, paa hvilke det bygger, nemlig en konsekvent Gennemførelse af Kravet om Berigelseshensigt, den størst mulige Simplification af Reglerne og Ensartethed i Behandlingen af de forskellige Forhold, der falder indenfor Rammen, — disse Grundprinciper vil næppe møde alvorlig Modstand.

¹⁾ Jfr. K. D. F. X pag. 223.